

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการนิเทศภายใน โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาการพัฒนาการนิเทศภายใน 2. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาการนิเทศภายในและ 3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายใน โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม สมมติฐานการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการนิเทศภายใน โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 102 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 14 คน ครู จำนวน 88 คน ส่วนผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม มีจำนวน 11 คน ประกอบด้วย รองนายกเทศมนตรีเมืองมหาสารคาม จำนวน 1 คน นักบริหารการศึกษา จำนวน 1 คนศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน และตัวแทนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจากหน่วยงานอื่น จำนวน 1 คน ตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน และตัวแทนครู จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีการของลิเคิร์ท แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่า t-test ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการพัฒนาการนิเทศภายใน โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม พบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านกระบวนการนิเทศภายใน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีและสารสนเทศ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 59 สถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม สรุปผลรายงานผลการนิเทศภายในทั้งในสถานศึกษาและในภาพรวม ข้อ 58 ครูทราบผลการพัฒนาของตนเอง และนำไปปรับปรุงพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและ ข้อ 49 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูร่วมกันกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการพัฒนาบุคลากรอย่างเหมาะสม

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากน้อยไปหามาก 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 14 การสนับสนุนบุคลากรที่มีทักษะพิเศษด้านสื่อสารสนเทศให้บริการในสถานศึกษา ข้อ 31 สถานศึกษาจัดให้มีการสาธิต การจัดการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อ 12 การพัฒนาทักษะการใช้สื่อ เทคโนโลยีและสารสนเทศการสอนให้กับครูตามศักยภาพของบุคคล เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า

ผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม มีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก 4 ด้านและอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านกระบวนการนิเทศภายใน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีและสารสนเทศ

ครู โดยรวม มีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านกระบวนการนิเทศภายใน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีและสารสนเทศ

2. ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาการนิเทศภายใน โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิด ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สรุปได้ดังนี้ ด้านการพัฒนาหลักสูตร คือ ควรวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการใช้หลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและท้องถิ่นอย่างแท้จริง ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีและสารสนเทศ คือ สถานศึกษายังขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี ด้านการจัดการเรียนการสอน คือ ครูควรได้รับการนิเทศโดยวิธีสังเกตการสอน และสาธิตการสอนอย่างสม่ำเสมอ ด้านการวัดและประเมินผล คือ ควรส่งเสริมการวิเคราะห์และจัดทำข้อสอบมาตรฐานเพื่อการวัดและประเมินผลในภาพรวมของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม และด้านกระบวนการนิเทศภายใน คือ ควรจัดทำคู่มือและตัวชี้วัดการนิเทศภายใน โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม เพื่อการพัฒนาตามทิศทางที่กำหนด

4. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายใน โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายใน สรุปในภาพรวม ดังนี้

4.1 ผู้นิเทศจะต้องเข้าใจบริบทของการนิเทศทั้ง ด้านความรู้ ครู นักเรียนและสภาพแวดล้อม ที่มีผลกระทบต่อการทำงานภายในโรงเรียน

4.2 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะต้องกำหนดข้อตกลงความร่วมมือการนิเทศเพื่อชี้แนะแนวทางการพัฒนาการศึกษาร่วมกัน

4.3 ควรจัดทำคู่มือการนิเทศในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม

4.4 การนิเทศให้เน้นการนิเทศแบบกัลยาณมิตร โดยหลีกเลี่ยงการใช้เกณฑ์การตัดสิน แต่ให้ใช้วิธีการส่งเสริม ช่วยเหลือ ให้กำลังใจแทน

4.5 ควรส่งเสริมการนิเทศแบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา

4.6 ควรแจ้งผลการนิเทศภายในให้ผู้รับการนิเทศทราบ พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.7 แต่งตั้งผู้นิเทศภายในโรงเรียนให้ชัดเจน และเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงาน

4.8 โรงเรียนควรสร้างทีมงานครูที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน เพื่อให้การนิเทศหรือฝึกอบรมแก่เพื่อนร่วมงานทั้งใน โรงเรียนและนอกโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดเทศบาล เมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาการพัฒนาการนิเทศภายใน โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม พบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านกระบวนการนิเทศภายใน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีและสารสนเทศ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสถานศึกษานำผลการใช้หลักสูตรไปปรับปรุง แก้ไขให้มีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาผู้เรียนกำหนดมาตรฐานการใช้สื่อ เทคโนโลยีและสารสนเทศบูรณาการการจัดการเรียนการสอนของครู ส่งเสริมให้ครูดำเนินการสอนตามแผนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูวัดระดับความรู้พื้นฐานของนักเรียน สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานนิเทศอย่างชัดเจนเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงานและร่วมกันกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการพัฒนาบุคลากรอย่างเหมาะสมทำให้ครูทราบผลการพัฒนาของตนเองและนำไปปรับปรุง พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและที่สำคัญสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม ได้สรุปผลรายงานผลการนิเทศภายในทั้งในสถานศึกษาและในภาพรวม จึงส่งผลให้การพัฒนาการนิเทศภายใน

โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม มีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552 : 41) ได้กล่าวถึง การพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่โดยครูเป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณค่า มีระบบ กระบวนการคิดและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ พัฒนาตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) (2547 : 12-53) ได้กล่าวถึง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาครูที่สำคัญ คือ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ดังนั้น สถานศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รอบรู้ และครูสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้น การพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับสุณีธีรัตน์ วีระสุนทร (2553 : 65) ได้ศึกษาสภาพการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศราด ผลการศึกษา โดยรวมและรายด้าน พบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

สอดคล้องกับ พัชรี สานติอาวรณ์ (2552 : 96-97) ได้ศึกษาสภาพการนิเทศภายในของ ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่नावาง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ แยกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการประเมินผล การสอน ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ผลการศึกษา โดยรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจและด้านการจัดการบริหารงานบุคคล ข้อเสนอแนะได้แก่ ผู้บริหารมีหน้าที่ช่วยให้ครูพอใจงานที่ทำ ได้รับความสะดวกปลอดภัย ในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางโครงการและนโยบาย ช่วยให้ครูมีความเชื่อมั่นในตนเอง จัดบริการด้านต่าง ๆ เช่น คู่มือครู การอบรม สอดคล้องกับ ธวัชพงษ์ ฐัญญู (2552 : 61) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณิ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ผลการศึกษา โดยรวม พบว่า มีสภาพการนิเทศอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน ด้านเอกสารประกอบหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา

ด้านสื่อการเรียนการสอนและด้านการจัดทำหลักสูตรการสอน สอดคล้องกับ พวงเพชร พิมพ์ (2550 : 49-51) ได้ศึกษาสภาพการบริหารการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 แยกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพปัจจุบันและความต้องการ ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการประเมินผล การนิเทศภายในโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ผลการศึกษา โดยรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผน การนิเทศภายใน รองลงมา คือ ด้านสภาพปัจจุบัน และความต้องการ ส่วนการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศภายใน โรงเรียน รองลงมาคือ จัดประชุมเพื่อศึกษาสภาพการบริหารการนิเทศภายในโรงเรียน ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด คือ จัดให้มีศูนย์ปฏิบัติการด้านสื่อการเรียนการสอนภายในโรงเรียน สอดคล้องกับ สุชาติ สุทธิพรณิวัฒน์ (2549 : 87) ได้ศึกษาสภาพการนิเทศภายในกับพฤติกรรม การสอนของครูตามความคิดเห็นของผู้นิเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลำปาง เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการ โดยรวม พบว่า มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนากลุ่ม ด้านการพัฒนา วิชาชีพให้กับครู ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรงและด้านการวิจัย เชิงปฏิบัติการ สอดคล้องกับ สุรียนต์ บุญราศรี (2546 : 98-101) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับ การนิเทศการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านท่าโคก อำเภอเมือง จังหวัด อุบลราชธานี หลังจากนำกระบวนการนิเทศที่กลุ่มผู้ร่วมศึกษาสร้างข้อตกลงร่วมกันมาใช้ พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนและครูเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานและการสอนของตนเองเป็น อย่างมาก มีทัศนคติที่ดีต่อการนิเทศแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน มุ่งมั่นที่จะพัฒนาประสิทธิภาพการสอนและการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ เกษม แลวงค์นิต (2546 : 66-69) ได้ศึกษาการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงราย ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและหัวหน้างานวิชาการ ผลการศึกษา โดยรวม พบว่า มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวัดผลและประเมินผล ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านเทคนิคและวิธีการนิเทศ ด้านสื่อการเรียน การสอน มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

การพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากน้อยไปหามาก 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 14 การสนับสนุนบุคลากรที่มี ทักษะพิเศษด้านสื่อสารสนเทศให้บริการในสถานศึกษา ข้อ 31 สถานศึกษาจัดให้มีการสาธิต

การจัดการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อ 12 การพัฒนาทักษะการใช้สื่อ เทคโนโลยีและสารสนเทศการสอนให้กับครูตามศักยภาพของบุคคล ดังนั้น สถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม ควรสรรหาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีเพื่อดูแลระบบคอมพิวเตอร์ แนะนำช่วยเหลือให้ครูมีทักษะความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนให้ทันสมัย ควรจัดหาสื่อ เทคโนโลยีให้เพียงพอต่อการพัฒนางานในหน้าที่ปฏิบัติของครู สร้างเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้มีประสิทธิภาพสำหรับให้บริการในสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นิเทศการสอนหรือสาธิตการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับอนเนลโล (Anello, 1996 : 2941) ได้ศึกษาพฤติกรรมและทัศนคติของครูใหญ่ที่มีต่อประสิทธิภาพของการนิเทศโรงเรียนประถมศึกษาใน Spring Field รัฐแมซซาชูเซตส์ พบว่า ผู้บริหารรับรู้ว่าคุณเองสามารถทำการนิเทศภายในโรงเรียนของตนเองได้ดี ส่วนครูที่ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในโรงเรียนมากขึ้น และพอใจในการนิเทศภายในโรงเรียน สอดคล้องกับ ทิลานัน (Tilahan, 1983 : 2168-A) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนที่พึงประสงค์ของการพัฒนาประเทศเอธิโอเปีย ประชากรได้แก่ ครู ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการ พบว่า มีการจัดกิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมที่ใช้ในเทศภายในโรงเรียน คือ การอบรมแนะนำ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การสาธิตการสอนโดยศึกษานิเทศก์ การประชุมกลุ่มย่อยของครู การเยี่ยมชมเรียน การสังเกตการณ์สอนและเห็นว่า การนิเทศในลักษณะความร่วมมือปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาจะก่อให้เกิดผลดีกว่าการนิเทศในลักษณะใช้อำนาจและบังคับ สอดคล้องกับ กิติมา ปรีดีดิลล (2532 : 281-282) ได้กล่าวถึง วิธีนิเทศทางการศึกษาที่สำคัญคือ การให้ครูสังเกตการสอนร่วมกัน ได้แก่ การให้ครูสังเกตการสอนของคนอื่นๆ การสาธิตการสอน การจัดตั้งศูนย์สมาชิกสังเกตการสอนชั้นอื่นเพื่อให้ครูเห็นและเรียนรู้วิธีสอนที่หลากหลาย สอดคล้องกับปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 229-230) ได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศภายในสามารถผสมผสานให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาของสถานศึกษา เช่น วิธีสาธิตการสอน เป็นการแสดงที่อาจจำลองสถานการณ์จริง หรือเรียกว่า บทบาทสมมุติจะเป็นการนำเอาปัญหาที่เกิดขึ้นกับครูมาเป็นตัวกำหนด ซึ่งจะเป็นลักษณะสาธิตการสอนในแต่ละเรื่อง วิธีการสังเกตการสอนในชั้นเรียน เป็นเทคนิควิธีการนิเทศโดยสังเกตการณ์สอนจริงของครูเพื่อวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติงาน การสังเกตภายในห้องเรียน จะช่วยให้ทราบจุดดีหรือจุดอ่อนของการสอน ช่วยแก้ไขปัญหาด้านการสอนและความร่วมมือของครู

2. ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาการนิเทศภายใน โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการนิเทศภายใน โรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษากำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษา สนับสนุนงบประมาณ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ พัฒนาการใช้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการศึกษา นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูยังร่วมกันกำหนดกระบวนการการนิเทศภายในโรงเรียน เริ่มจากการวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา การวางแผนการนิเทศภายใน การดำเนินการนิเทศภายใน และการประเมินผลการนิเทศภายใน ซึ่งเป็นขั้นตอน วิธีการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ครูได้นำความรู้ แนวคิด ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการนิเทศภายในไปปรับปรุง พัฒนาการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด จากเหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ยาวภา เดชะคุปต์ (2542 : 134-135) ได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นภารกิจที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบมีส่วนร่วมรับรู้ต่อความก้าวหน้าของครูและโรงเรียน โดยเริ่มต้นด้วยการรู้สภาพปัญหาที่แท้จริงเสียก่อน จึงกำหนดแผนหรือแนวทางในการแก้ปัญหาต่างๆ เพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้บุคลากรเข้าใจและดำเนินงานให้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์

สอดคล้องกับธวัชพงษ์ ฐัญญู (2552 : 61) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี ผลการเปรียบเทียบสภาพการนิเทศการเรียนการสอน พบว่า ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ประทีป ขออ้อมกลาง (2551 : 47-49) ได้ศึกษาสภาพการนิเทศภายในโรงเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 2 แยกเป็น 5 ชั้น ได้แก่ ชั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ขึ้นวางแผนและกำหนดทางเลือกในการนิเทศภายใน ขึ้นสร้างเครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ ขึ้นปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน ขึ้นการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายใน ผลการเปรียบเทียบสภาพการนิเทศภายในโรงเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 2 โดยรวมและรายด้าน พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ จุลมาศ จำปา (2542 : บทคัดย่อ ; อ้างอิงมาจาก สุชาติ สุทธิธรรมณีรัตน์. 2549 : 38-39) ได้ศึกษาความรู้ความเข้าใจและเจตคติต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจและเจตคติต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน

การประถมศึกษาจังหวัดนครพนม จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจและเจตคติต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ เอศรา แสนกันคำ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษากับพฤติกรรมการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 ผลการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษากับพฤติกรรมการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 พบว่า ด้านสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ประเทือง ประทุมเทา (2546 : 69-70) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ผลการเปรียบเทียบสภาพการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญอำเภอเมือง จังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประเภทผลการสอนและวุฒิการศึกษาไม่แตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม สรุปในภาพรวม คือ ผู้นิเทศจะต้องเข้าใจบริบทของการนิเทศ ทั้งด้านความรู้ ครู นักเรียนและสภาพแวดล้อม ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะต้องกำหนดข้อตกลงความร่วมมือกัน ควรจัดทำคู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม ส่วนการนิเทศให้เน้นการนิเทศแบบกัลยาณมิตร โดยหลีกเลี่ยงการใช้เกณฑ์การตัดสินแต่ให้ใช้วิธีการส่งเสริม ช่วยเหลือให้กำลังใจแทน ควรส่งเสริมการนิเทศแบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ควรแจ้งผลการนิเทศภายในให้ผู้รับการนิเทศทราบ พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แต่งตั้งผู้นิเทศภายในให้ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงานและ โรงเรียนควรสร้างทีมงานครูที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน เพื่อให้การนิเทศหรือฝึกร่วมกันแก่เพื่อนร่วมงานทั้งใน โรงเรียนและนอกโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม สอดคล้องกับ มานิตย์ คะนิงเพียร (2546 : 113-114) ได้ศึกษาสภาพการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา : กรณีศึกษาเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์ โดยเสนอแนะเกี่ยวกับการนิเทศ คือ ควรสนับสนุนให้ครูแกนนำ มีบทบาทเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชาในลักษณะเป็นกัลยาณมิตร ควรจัดทำคู่มือการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน จัดทำสารสนเทศเพื่อการนิเทศและเผยแพร่ให้บุคลากรในโรงเรียนได้ศึกษา เพื่อสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของการนิเทศ บุคลากร การประสานสัมพันธ์ ดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ สร้างความเข้าใจความร่วมมือพัฒนา

คุณภาพวิชาการในโรงเรียน สอดคล้องกับ สุชาติ สุทธิพรณิวัฒน์ (2549 : 90) ได้ศึกษาสภาพการนิเทศภายในกับพฤติกรรมการสอนของครูตามความคิดเห็นของผู้นิเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 ข้อเสนอแนะ คือ ควรสาธิตเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิธีต่างๆ ให้ครูดูเป็นตัวอย่าง ควรใช้เทคนิคที่หลากหลายและเหมาะสม สอดคล้องกับชาติชาย แสณบัวคำ (2552 : 61) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านหนองทุ่งธารนสาร โสภณ อำเภอภูเวียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า ด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือก คือ ผู้บริหารและครูควรมีส่วนร่วมกันในการวางแผนและกำหนดทางเลือกในการนิเทศภายใน ควรให้ความรู้กับคณะกรรมการนิเทศและผู้รับการนิเทศเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเชื่อมั่นในระบบนิเทศมากยิ่งขึ้น ด้านการสร้างเครื่องมือและการพัฒนาวิธีการนิเทศภายใน คือ ผู้นิเทศต้องมีความรู้ ความเข้าใจและมีความชัดเจนในเกณฑ์การนิเทศ เครื่องมือมีประสิทธิภาพวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน คือ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในให้อย่างชัดเจน ปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง ด้านการประเมินผลและการรายงานผลการนิเทศภายใน คือ ควรประเมินผลและรายงานผลให้ครูทราบเป็นระยะ ๆ ควรให้ข้อเสนอแนะหลังการนิเทศภายในทุกครั้งเพื่อนำผลการนิเทศไปปรับปรุง และพัฒนาการทำงาน ดังนั้น โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จึงควรนำแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนาการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูให้มีประสิทธิภาพต่อการจัดการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 1.1 นำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้พัฒนาการนิเทศภายใน โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม ให้มีประสิทธิภาพบรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนด
- 1.2 หน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในการดำเนินการนิเทศภายในให้ชัดเจน
- 1.3 สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบการนิเทศภายในที่มีความรู้ความเข้าใจเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงาน
- 1.4 หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดทำคู่มือการนิเทศภายใน โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคามเพื่อเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน

1.5 สถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดควรจัดอบรมพัฒนาครูในด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาสำหรับการจัดการเรียนการสอนแก่ครู

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม

2.2 ควรวิจัยและพัฒนากระบวนการนิเทศการสอนแบบร่วมมือ โดยใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการระหว่างโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม เพื่อให้ได้รูปแบบการนิเทศการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY